

Ze waren in 2004 de eerste Nederlanders die gingen kruisen met Zweeds roodbont. De belangstelling voor dit ras valt volgens Jaap en Jack Konijn te verklaren uit de tanende gezondheid van de holsteinkoe. 'We gaan voor honderd procent Zweeds roodbont.'

Zelfs de papegaai in de huiskamer heeft met zijn blauw-gele verentooi iets weg van Zweden. Een grappig toeval op het bedrijf van Jaap (62), Ria (61), Jack (32) en Monique (31) Konijn. In Sint Maartensbrug melken ze tachtig zwartbonte koeien, waarvan 22 vaarzen een Zweeds-roodbontstier als vader kennen. De kruislingen realiseren een gemiddelde lactatiewaarde van 110 op het bedrijf, dat een rollend jaargemiddelde behaalt van 9317 kg melk met 4,04% vet en 3,37% eiwit. Vergeleken met de acht holsteinvaarzen realiseren de kruislingvaarzen 0,37% meer vet en 0,14% meer eiwit bij een gelijke melkproductie (circa 8600 kg in 305 dagen).

Als eerste Nederlander startte Konijn in 2004 met het inkruisen van Zweeds roodbont, nadat KI Samen eind jaren tachtig een experiment zag mislukken. 'Die stieren zijn destijds vooral op mrij-koeien ingezet', weet Jaap Konijn. 'Dat paste qua uierbeeld niet geweldig. Bovendien worden de sterke troeven van het Zweedse ras, uiergezondheid en vruchtbaarheid, juist de laatste jaren steeds belangrijker.'

Vlees- versus vetaanzet

Konijn startte met inkruisen omdat zijn holsteins niet meer voldeden: 'Eind jaren tachtig molken we gemiddeld meer dan tienduizend kilogram melk per koe en kregen we steeds meer problemen met weerstand en vruchtbaarheid. De tussenkalftijd steeg naar 450 dagen, het celgetal naar 350. We hadden langza-

Rechts: Peterslunddochters Aukje 158 en Dina 92

Onder: Zweeds gras voldoende structuurrijk

merhand alle vaarzen nodig ter vervanging.'

Konijn ging bij zijn besluit om te gaan kruisen niet over één nacht ijs. Jaap had het Scandinavische ras al langer op het oog. Op het moment dat de eerste resultaten van de Californische kruisingsproef naar buiten kwamen, pakte Jack de telefoon en belde naar Svensk Avel, de groot-

ste fokkerijorganisatie van Zweden. Hij regelde een vrachtwagen om sperma te importeren. Later ging Konijn er zelf kijken: 'Het zijn rustige dieren met een kortere draagtijd dan holsteins, sterke benen, zwarte klauwen en een mooie conditie, ook tijdens de eerste lactatiehelft. Als een Zweeds roodbonte gaat groeien, dan zet ze vlees aan; een holstein maakt vet. Dat verklaart veel stofwisselingsziekten.'

Het heeft volgens de enthousiaste fokker geen zin om minder 'extreme' holsteinstieren in te zetten, of stieren met een hoge index voor duurzaamheid, celgetal en/of vruchtbaarheid. 'In Nederland fokken ze pas de laatste jaren op gezondheid. Een achterstand in gezondheidsei-

genschappen haal je in een paar jaar niet in. En op ons bedrijf hebben we niet alleen maar stieren met een hoge aanleg voor kilogrammen melk ingezet.'

Grenzen aan management

De veehouder is ervan overtuigd dat nagenoeg alle veehouders met holsteins last hebben van gezondheidsproblemen onder het vee: 'Het is eigenlijk bij iedereen hetzelfde; ik krijg wel eens het idee dat sommige veehouders zitten te slapen. In Amerika is het al zo ver dat er bedrijven zijn waar gemiddeld vier inseminaties per dracht nodig zijn. Inteelt is een probleem binnen het holsteinras. Er zit aan de basis van de holsteinkoe iets mis, maar dat wordt door de druk van

commercie, door ki's die folders met mooie foto's uitdelen, ontkend.' Maar kun je dan met management niet veel voorkomen? Jack begint te lachen: 'We zijn echt geen knoeiers, we hebben van alles geprobeerd. Aanpassingen in het rantsoen, gemengd voeren om extra structuur toe te voegen, koematrassen in plaats van rubber matten en droge koeien voeren in verschillende groepen. Niets hielp, maar de voerkosten liepen wel richting de tien eurocent per kilogram melk. Er zijn grenzen aan management.' De kruislingen doen het met 8600 kilo melk in de eerste lijst netjes bij Konijn. Hij kan niet inschatten hoe groot het effect is van heterosis, maar wijst op het Zweedse rasgemiddelde, dat ook rond dit

Jack en Jaap Konijn: 'Een achterstand in gezondheid haal je in een paar jaar niet in'

niveau ligt. 'Als de resultaten blijven zoals ze zijn, ga ik over op honderd procent Zweeds roodbont', stelt Konijn. Het effect op de gezondheid is volgens de veehouder nog moeilijk te peilen vanwege de beperkte omvang van de groep. De kruislingen hebben een 35 punten lager celgetal vergeleken met hun holsteinmaatjes in de eerste lijst. 'En ik zie ze weer tochtig voor de tachtigste dag, dat was ik niet meer gewend.'

Tussen het melkvee lopen dochters van Peterslund en Gärdö en onder het jongvee van B-Jurist, Orraryd, K-Lens en Brolin. Het triple-A-systeem staat aan de basis van de stierkeuze.

Zweeds gras met structuur

Behalve op de koeien viel het oog van Jack Konijn in Zweden ook op het gras. 'Een Nederlander die een Zweeds weiland in stapt, zou er gelijk de ploeg inzetten. Het is een veel grover gewas, terwijl die koeien er wel goed van willen geven. Ik ben direct naar de Zweedse Welkoop gereden om een zak van dat graszaad in te laden.'

De 'pionier' heeft in Sint Maartensburg 17,5 hectare Zweeds gras gezaaid: een mengsel van timothee, veldbeemd, roodzwenk, engels raai en beemdlangbloem. 'We haalden afgelopen seizoen elke sneede vijf ton droge stof per hectare naar huis. De veredeling in Zweden richt zich op een snellere beginontwikkeling door het kortere seizoen, zonder dat een slap gewas ontstaat. Er was de eerste week van mei al structuur aanwezig. De koeien zijn beter op de mest en het eiwitgehalte is sinds het voorjaar met drie tienden gestegen. Op papier is er in voederwaarde geen verschil.'

Pionieren met koeien en gras uit Zweden. Konijn schuwt de verandering niet. Hij knipoogt terwijl hij zijn verhaal besluit: 'We zijn bijzondere mensen, maar zijn het niet om bijzonder te zijn. Het is spannend en leuk iets nieuws te proberen.'

Tijmen van Zessen

Zweedse enclave in Holland

Eerste 22 kruislingen realiseren bij familie Konijn een lactatiewaarde van 110

